

S. Sayısı : 210

Pasaport kanununun 10 ncu maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye ve Hariciye encümenleri mazbataları (I/621)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1792

28 - IV - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

28/haziran/1938 tarihli ve 3519 sayılı Pasaport kanununun 10 ncu maddesinin tadili hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 22 - IV - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâyihası

Bu günkü fevkalâde ahval dolayısıyla yabancı Hükûmetlerin hemen ekserisi ecnebilerin memleketlerinde seyahat ve ikametlerini gayet sıkı takyidata tâbi tuttıkları gibi bazı Hükûmetler de yalnız diplomatik pasaport hâmillerine vize vermektedirler. Bu itibarladır ki Pasaport kanununun 10 ncu maddesinin tadiline lüzum hâsıl olmuş ve diplomatik pasaport alabileceklerin adedi biraz genişletilmiş ve tecrübe neticesi eski kanunda görülen bazı noksanlar ikmal edildikten sonra bu günkü fevkalâde şerait nazarı itibare alınarak teklif edilen kanunun meriyete gireceği tarihten itibaren iki sene müddetle de Hükûmetçe görülecek mübrem ihtiyaçlara munhasır olmak üzere Hükûmet daireleri ve Devlet müesseseleri müntesiplerine İera Vekilleri Heyeti kararile diplomotik pasaport verilebileceğine dair muvakkat bir madde ilâve olunmuştur.

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 1/621

Karar No. 31

23 - V - 1941

Yüksek Reisliğe

Pasaport kanununun 10 ncu maddesinin tadili hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının gönderildiğini bildiren 28 nisan 1941 tarihli ve 6/1792 numaralı Başvekâlet tezkeresi Encümenimize tevdi kılınmışından Hariciye vekâleti Umumî kâtibi huzu-

rile okundu ve müzakere olundu.

Encümenimizde verilen izahlara nazaran; tadil lâyihasının tanzimini mucip olan sebepler ikidir.

Birinci sebep : Devletler arasındaki siyasî münasebetlerin bu günkü vaziyeti dolayısıyla Hükûmetlerden ekserisi kendi memleketlerinde ec-

nebilerin seyahat ve ikametlerini çok sıkı takyitlere tâbi tutmakta ve bir kısım Hükûmetler dahi kendi memleketlerinde ancak diplomatik pasaportla seyahat ve ikamete müsaade etmektedir. Pasaport kanununun 10 neu maddesi ise; kendilerine diplomatik pasaport verilecek vatandaşları tahdidî olarak göstermektedir. Bundan dolayı, Hükûmet daireleri ve devlet müesseseleri mütesiplerinden mübrem ihtiyaçlar için ecnebi memleketlere gönderileceklerin seyahatleri ya müşkülâta uğramakta veya akamete duçar olmaktadır.

Bu sebepten dolayı; İera Vekilleri Heyeti kararile ve bu günkü fevkalâde vaziyetin devamına münhasır olmak şartile bu memurlara da diplomatik pasaport verilmesi lüzumludur.

İkinci sebep : Pasaport kanununun neşrin-den sonra bahis mevzuu olan madde hükmünün tatbikatında hâsıl olan neticelere göre madde muhtevasının genişletilmesi lüzumu hissedilmiş olmasıdır. Tecrübeler; Temyiz mahkemesi, Devlet şûrası ve Divanı muhasebat reislerle Orgenerallere ve Maliye, Maarif, Matbuat atışelerile Hükûmeti temsilen beynelmilel içtimalara murahhas olarak gönderienlere de diplomatik pasaport verilmesini icap ettirmektedir.

Bu sebepten dolayı; madde metninde bu suretle tevsiî tadilât yapılması muvafıktır.

Encümenimiz bu sebeplere binaen kanun lâ-yihasını esas itibarile ve tamamile kabul etmiştir. Şu kadar ki:

a - Temyiz heyeti teşkilâtında; Temyiz reisi ile Başmüddeiumumî, aynı derece makamını ha-ziz olmalarına mebni Başmüddeiumuminin dahi

madde metnine ilâve edilmesi.

b - Tadil teklifi muhtevasından bir kısmı daimî olarak ve diğer bir kısmı muvakkat bir zaman için tatbik edilmek mahiyetindedir. Halbuki bir kanun maddesinin ihtiva ettiği daimî hükümler arasına muvakkat bir zaman için meri olacak bir hükmün karıştırılması taknin usulüne uygun değildir. Bunun için muvakkat olan hükmün, asıl maddeden tefrik edilerek muvakkat bir fıkra halinde yazılması ve kanun unvanının da bu şekle göre değiştirilmesi.

Muvafık olacağı mütalea edilmiş ve lâyiha üzerinde o suretle tashihler yapılmıştır.

Havalesi mucibince Hariciye encümenine havale buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Dahiliye E. Reisi	R. V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
C. Uybadın	A. Tüzün	E. Ergin
Kâtip		
Yozgad	Ankara	Ankara
S. Korkmaz	E. Ergun	F. Daldal
Antalya	Balıkesir	Bursa
R. Kaplan	Y. S. Uzay	F. Güvendiren
Çankırı	Erzurum	Erzurum
A. Doğan	N. Elgün	Z. Soydemir
Gazianteb	İçel	Kars
Dr. A. Melek	T. C. Beriker	E. Özoğuz
Kütahya	Malatya	Maraş
S. Ertem	E. Barkan	Z. Kayran
Sivas	Tokad	Trabzon
M. Ş. Bleda	G. Pekel	S. Abanozoğlu
Zonguldak		
R. Vardar		

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/621

Karar No. 38

31 - V - 1941

Yüksek Reisliğe

28/haziran/1938 tarihli ve 3519 sayılı Pasaport kanununun 10 neu maddesinin tadili hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan kanun lâyihası, Dahiliye encümeni mazbatasile birlikte Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekilinin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Mucip sebepler lâyihasında dermeyan edilen mütalealardan ve verilen izahattan, tadil lâyihasının tanzimini icabettiren sebeplerin şunlar olduğu anlaşılmıştır:

Yabancı Hükûmetlerin hemen ekserisi ecne-bilerin memleketlerine seyahat ve ikametlerini

gayet sıkı takyidata tâbi tuttıkları gibi, bazı Hükümetlerde yalnız diplomatik pasaport hâ-millerine vize vermektedirler.

Bu itibarla Pasaport kanunu 10 neu mad-desine, diplomatik pasaport alabileceklerin ade-dini tezyit edebilecek şekilde değiştirmek icab-etmiştir.

Bundan başka bu günkü fevkalâde şartlar nazarı itibare alınarak teklif edilen kanun me-riyete gireceği tarihten itibaren iki sene müd-detle Hükümetçe görülecek mübrem ihtiyaçlara münhasır olmak üzere Hükümet daireleri ve Devlet müesseseleri müntesiplerine İcra Vekil-leri Heyeti kararile diplomatik pasaport verile-bileceğine dair bir madde ilâve olunmuştur.

Kanunun tadilini icabettiren bu mütalealar Encümenimizcede varit görülmüş ve Dahiliye encümeni tarafından hazırlanan metin aynen kabul edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak ve müstacel tezekkür edilmek üzere Yüksek Reis-liğe sunulur.

Hariciye En. R.	M. M.	Kâtip
Konya	İstanbul	Tokad
A. M. Göker	A. Ş. Esmer	N. Poroy
Diyarbakır	Diyarbakır	Elâzığ
Z. M. Alsan	Dr. İ. Tali Öngören	F. A. Aykaç
Erzurum		
Gl. P. Demirhan		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

28 Haziran 1938 tarihli ve 3519 sayılı Pasaport kanununun 10 ncu maddesinin tadiline dair kanunun lâyihası

MADDE 1 — 28 Haziran 1938 tarihli ve 3519 sayılı pasaport kanununun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur :

«Madde 10 — Diplomatik pasaportlar :

A) Büyük Millet Meclisi Reisine ;Başvekil ; İcra Vekilleri Heyeti Azasına ;Büyük Millet Meclisi Azasına ; Genel Kurmay Başkanına ; Temyiz Mahkemesi Reisine ; Devlet Şurası Reisine ; Divanı Muhasebat Reisine ; Orgenerallere ; Riyaseticümhur Umumi Kâtibine ; Elçi ve Siyasi mümessillere ; Hariciye Vekâleti Meslek Memurlarına ; Riyaseticümhur Dairesi Erkânmdan Resmî ve siyasi bir vazife ile gidenlere ; kara, hava, deniz, ticaret, matbuat, maliye ve maarif atışeleri ile muavinlerine ; Ecnebi memleketlere ve beynelmilel siyasi müesseselere muahede ve mukaveleler Müzakeresi ile akdi için gönderilenlere ; Beynelmielel Siyasi İçtimalar,Kongreler ve konferanslara iştirak için gönderilenlere ; Beynelmielel toplantılara Hükümeti temsilen murahhas olarak gönderilenlere ; Ecnebi bir Devlet veya Beynelmielel Siyasi Teşekküller nezdine daimî veya muvakkat bir vazife ifa etmek üzere gönderilenlere ; Siyasi Kuryelere verilir.

B) Hükümetçe görülecek mübrem ihtiyaçlara munhasır olmak üzere Hükümet daireleri ve Devlet müesseseleri müntesiplerine de diplomatik pasaport verilebilir.

C) Diplomatik pasaport alan kimselerin sıfat veya vazifesi devam ettiği müddetçe karılarına, yanlarında yaşayıp evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocuklarına ve yanlarında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına dahi diplomatik pasaport verilmesi veya bunların asıl vazife sahibinin pasaportunun refakat hanesine kaydedilmesi caizdir.

B) Fıkrasının hükmü bu kanunun neşri tarihinden itibaren 1943 senesi Mayıs ayı sonuna kadar caridir. İşbu fıkrada mevzubahs kimselere diplomatik pasaport verilmesi için ayrıca İcra Vekilleri Heyeti kararı istihsali de lâzımdır.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

DAHİLYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Pasaport kanununun 10 ncu maddesinin tadiline ve bu maddeye muvakkat bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 3519 numaralı Pasaport kanununun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil olunmuştur :

Madde 10 — Diplomatik pasaportlar :

A) Büyük Millet Meclisi Reisine ;Başvekil ; İcra Vekilleri Heyeti azasına ;Büyük Millet Meclisi azasına ; Genel Kurmay Başkanına ; Temyiz mahkemesi reisine ; Cumhuriyet Başmuddeiumünisine ; Devlet Şurası reisine ; Divanı Muhasebat reisine ; Orgenerallere ; Riyaseticümhur Umumi Kâtibine ; Elçi ve siyasi mümessillere ; Hariciye Vekâleti meslek memurlarına ; Riyaseticümhur dairesi erkânmdan resmî ve siyasi bir vazife ile gidenlere ; kara, hava, deniz, ticaret, matbuat, maliye ve maarif atışeleri ile muavinlerine ; Ecnebi memleketlere ve Beynelmielel siyasi müesseselere muahede ve mukaveleler müzakeresi ile akdi için gönderilenlere ; Beynelmielel siyasi içtimalara ve kongrelere ve konferanslara iştirak için gönderilenlere ; Beynelmielel içtimalara Hükümeti temsilen murahhas olarak gönderilenlere ; ecnebi bir Devlet veya Beynelmielel siyasi teşekküller nezdine daimî veya muvakkat bir vazife ifa etmek üzere gönderilenlere ; Siyasi kuryelere verilir.

B)Diplomatik pasaport alan kimselerin sıfat veya vazifesi devam ettiği müddetçe karılarına, yanlarında yaşayıp evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocuklarına ve yanlarında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına dahi diplomatik pasaport verilmesi veya bunların asıl vazife sahibinin pasaportunun refakat hanesine kaydedilmesi caizdir.

Muvakkat fıkra — Hükümetçe görülecek mübrem ihtiyaçlara munhasır olmak üzere Hükümet daireleri ve Devlet müesseseleri müntesiplerine de İcra Vekilleri Heyeti kararı ile Diplomatik pasaport verilebilir.

Bu fıkra hükmü 1943 senesi mayıs ayı sonuna kadar caridir.

Madde 2 — Bu kanun, neşri tarihinden muteberdir.

HARİCIYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Pasaport kanununun 10 ncu maddesinin tadiline
ve bu maddeye muvakkat bir fıkra ilâvesine dair
kanun lâyihası*

MADDE 1 — Dahiliye encümeninin birinci maddesi aynen

MADDE 2 — Dahiliye encümeninin ikinci maddesi aynen

Hü.

Da. E.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

22 - 4 - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>H. Menemencioğlu</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>C. K. İncedayı</i>	<i>M. Ökmen</i>	

Ha. E.

MADDE 3 — Dahiliye encümeninin üçüncü maddesi aynen

